NU OF NOOIT!: VADERLANDSCHE ONTBOEZEMING, NA HET ONTSTAAN VAN...

Hermannus Bouman

N:37. 1830

NU OF NOOIT!

VADERLANDSCHE ONTBOEZEMING;

NA HET ONTSTAAN

VAN

HET OPROER,

IN EEN GEDEELTE

VAN

BELGIE.

Te UTRECHT,
bij J. G. VAN TERVEEN EN ZOON.

1830.

— — — „ *Dan zullen misschien onze kinderen „ de stukken der verscheurde Grondwet bijeen zame-„ len, om met tranen van weemoed hare schoonheid „ te bewonderen, toen zij nog in haar geheel en on-„ geschonden was.*"

Woorden van den Heere VAN BOELENS, in de zitting der tweede Kamer van de Staten Generaal, van den 15 December 1829.

NU OF NOOIT!

Vaderlandſche ontboezeming, na het ontſtaan van het oproer, in een gedeelte van België.

Nu of nooit, waarde Landgenooten! moet ik tot U ſpreken, over Uwe en mijne dierbaarſte belangen op aarde, en daardoor lucht geven aan mijn' beklemden boezem. Neen! ik kan niet langer zwijgen, terwijl de luide kreet van het ſnoodſte oproer in België gehoord wordt. Want ik gevoel het veel levendiger, dan mijne pen kan uitdrukken, welk een' ramp die kreet over ons dierbaar Vaderland brengen kan; en brengen zal, zoo de goeden ſchroomvallig toezien, terwijl de boozen onbeſchroomd woeden, en, ter bereiking van hunne listige oogmerken, alles op het ſpel zetten. Het is waar; anderen kunnen beter ſpreken dan ik; en hebben dit aanvankelijk gedaan. En veelligt is mijne ſtem te zwak en te onbeduidend, om, onder de beroerten van Ne-

derland, gehoord te worden. — Maar weg met deze bedenkingen der beschroomdheid en der kleingeestigheid, die thans, zoo ooit, ter zijde gesteld moeten worden! Nu of nooit, zijn de zwaar beleedigde Nederlanders geneigd, om naar de stem der vaderlandsliefde te luisteren. En al trof mij ook Cassandra's lot, die sprak, en door niemand gehoord werd, terwijl Troje viel; — mijn geweten moet mij nu althans niet kunnen verwijten, dat ik, uit lafhartigheid, de innerlijke stem gesmoord heb, die mij tot spreken drong. Laat mij dan mijn hart ontboezemen; terwijl onze drukpersen nog niet door de plunderaars van Brussel vernield zijn.

Brussel noem ik; en mijne ziel ijst van de gruwelijkste ondankbaarheid, welke de geschiedenis vermeldt! Nu of nooit, zien wij, dat zij het groote treurspel is van menschelijke dwaasheid en boosheid. Hoe! die stad, door den Koning met weldaden, niet beschonken, maar overladen, die getrouw moest blijven, al vielen allen af, steekt het eerst het oproersvaandel uit; verzaakt het gezag van den besten Vorst, aan wien zij, naast God, alles verschuldigd is; en vernielt verachtelijk de teekenen van zijne grondwettige magt; terwijl daden, die den Nederlandschen naam voor altijd schandvlekken, op die ontrouw het zegel drukken! En, opdat de onbeschaamdheid niet minder groot zoude zijn, dan de ondankbaarheid, durft men nog op verdienste roem dragen,

gen; om dat men het aangehitste graauw niet langer heeft laten voorthollen, dan met de oogmerken der aanvoerders overeenkwam. Nu men zich schijnt te leur gesteld te zien in de dwaze, en voor Frankrijks Regering beleedigende hope op *Franschen* bijstand; nadert men den Koning, niet met de taal van berouw, niet met de ootmoedige bede om vergiffenis; maar met klagten en eischen, die ons de beruchte verzoekschriften, tegen de gewaande *grieven*, in het geheugen roepen. — Wilt Gij, Landgenooten! de misdaad in eene andere gedaante aanschouwen; wendt het oog naar *Luik*. Hier heeft men, schijnt het, wel geene mindere ontrouw, maar toch mindere woestheid aan den dag gelegd. Maar daarvoor heeft men dan ook, in stoutheid en bepaaldheid van eischen, Brussel zelve willen overtreffen. Ik zal de goeden en braven, onder de Brusselaars en Luikenaars, die, zoo zij gedurfd hadden, gaarne de vlag der ontrouw zouden hebben willen nederhalen, niet met de overigen gelijkstellen; en zelfs lof geven aan die leden der beide Schutterijen, welke, met een goed oogmerk, door hunne toetreding, grooter kwaad zochten te verhoeden. Want de regtvaardigste verontwaardiging doet den Nederlander de billijkheid niet vergeten. Maar wat de listige bewerkers, de snoode hoofden en de gretige uitvoerders der Brusselsche en Luiksche euveldaden aangaat; van hen zullen wij met afkeer spreken, zoo lang onbeschaamde ondank-

baarheid en meineedigheid niet onder de deugden moeten gerekend worden.

O! mogt mijne zwakke ſtem kunnén doordringen tot de Raadslieden van onzen goeden en wijzen Vorst! Ik zoude hen ſmeken om, nu vooral, aan de onregtvaardige eiſchen (1) van het Oproer *niets toe te geven*, noch het daardoor onbetembaar te maken. Ter goeder trouw, Landgenooten! waren de Belgiſche *Unionisten* (2) in het algemeen, en die van Luik en Brusſel in het bijzonder, door toegevendheid en inſchikkelijkheid, te winnen geweest; zij moesten ons, nu of nooit, het voorbeeld gegeven hebben van gehechtheid aan Vaderland, Vorst en Grondwet. Herinnert U alles, wat de goede Koning, zoo veel jaren lang, voor die ondankbaren gedaan, opgeofferd en in de waagſchaal geſteld heeft. Of denkt ſlechts aan het laatſte en nieuwſte. Ter hunner gunste, is door DE CELLES, dien wij kennen, een *Concordaat* geſloten, voor

(1) Hier en vervolgens, worden alleen zoodanige eiſchen bedoeld, welke de regten der *getrouwe* Nederlanders bedreigen. Over de overige oordeel ik niet.

(2) Dat is: de, vroeger fel tegen elkander verbitterde, doch nu, voor eenen tijd, tegen onze hooge Regering naauw vereenigde, nabaauwers of aanhangers der *Jakobijnen*, ter eene, en der *Jeſuiten* en der *Congregatie*, ter andere zijde.

voor welks getrouwe uitvoering het Hof van Rome zelf onzer Regering zijnen lof niet heeft kunnen onthouden. Op hunnen kreet, is het *Collegium philosophicum* vernietigd, met welks oprigting onze edele Vorst de reinſte wenſchen, ter beſchaving en verlichting van de Leeraaren eens aanmerkelijken deels van zijn volk, verbonden had. Om hun genoegen te geven, zijn de laatſte bepalingen, omtrent het *onderwijs* en de *taal*, gemaakt, in weerwil der wenſchen van zoo veel getrouwe vrienden van Vaderland en Koning. Op hun geſchreeuw, heeft men andermaal, ondanks zoo veel welſprekende vertoogen onzer Vertegenwoordigers, het aanmerkelijkſte voortbrengſel van den grooten handel bezwaard. — Ik vermeet mij niet, om deze daden van ons geëerbiedigd Beſtuur te beoordeelen. Maar dit zeg ik, met de volſte overtuiging, dat, door geene verdere toegevendheid, iets gewonnen kan worden', bij hen, die de edelmoedigſte zachtmoedigheid beantwoorden, met het opſteken der oproervaan.

Veelmeer is, uit de inwilliging der nieuwe eiſchen van het Oproer, voor het Beſtuur van onzen geëerbiedigden Landsvader, het grootſte en onherſtelbaarſte verlies te vreezen. De muitelingen zelve zouden daardoor des te ſtouter worden. Want ieder huisvader weet, welk eenen invloed, op balddadige, hardvochtige en ongevoelige knapen, de aanhoudende inwilliging van hunne onredelijke vorderingen heeft. Maar grooter verlies zoude daardoor het Beſtuur be-

dreigen. Ja! ik beef daar ik het zeg: maar, indien iets den troon, zoo vast gegrond op de liefde der Nederlanders en op de trouw der verbonden, konde doen wankelen; het zoude de verandering zijn onzer wetten, bovenal onzer Grondwet, *om het omroerige geſchreeuw* der weêrſpannige *Unionisten.* Daardoor toch zoude de moed ter nedergeſlagen worden van alle opregte vrienden van den dierbaren Koning. Velen hunner hebben Hem als Vorst gehuldigd, toen zij, niet achter hunne rivieren muitende plunderbenden, maar rondom zich Franſche bajonetten zagen! Zij allen ſchaarden zich toen, en ſcharen zich nu, rondom den geliefden Vorst, in hem den ſtandvastigen verdediger ziende van hunne verlichting, vrijheid en regten, tegen dwingelandij en geweld. Indien immer die band der liefde verſcheurd konde worden (dat God genadig verhoede!); het zoude dan zijn, als wij de taal, die onze moeders ons leerden, ons opvoedings-ſtelſel, dat de bewondering van Europa is, onzen, door de Grondwet bepaalden invloed op de Nederlandſche Staats-huishouding, onzen handel, door tachtigjarigen ſtrijd verkregen, zagen opofferen aan den moedwil van hen, die onzen Vorst nog *Koning* noemen, omdat zij niet, zoo als elders, een' ander in de nabijheid zien, op wien zij zijne regten kunnen overdragen.

Gelukkig dan, driewerf gelukkig, is het geëerbiedigde Hoofd van onzen Staat, dat hij, in de getuigenis van zijn *Geweten*, en in de getrouwe opvolging

der

der *Grondwet*, kracht vindt, om de muitelingen, met vasten blik, onder het oog te zien. Zoo veel onderfcheid er is tusfchen het beste deel der heldhaftige burgerij van Parijs, en de Brusfelfche roofbenden; even groot is het verfchil tusfchen den ongelukkigen Koning KAREL X, die het maatfchappelijk verdrag fchandelijk verbrak, en onzen edelaardigen Vorst; die toen zelfs, als aan het einde van het vorige jaar, de ongehoordfte moedwil hem uittartte, om tot buitengewone maatregelen toevlugt te nemen, het middel gevonden heeft, om, met Gods hulp, onderfteund door getrouwe Raadslieden en Volksvertegenwoordigers, het Vaderland uit de dringendfte ongelegenheid te redden; zonder zich zelfs de allerminfte afwijking van den letter der Grondwet te veroorloven. Daarvoor danken wij God; en zal de nakomelingfchap onzen Koning roemen. Dat edel zelfgevoel moge het deel zijn van alle zijne opvolgers! — Waarlijk; Hij, onderfchraagd door zulk eene getuigenis des gewetens, fterk door het vertrouwen op den Allerhoogfte, regerende door den wil en met toejuiching van geheel Europa, aan het hoofd ftaande van het volk, dat FLIPS van Spanje overwon, en aan NAPOLEON de gehoorzaamheid durfde opzeggen; Hij behoeft niet te vreezen voor eenige duizenden van muitelingen, die nu reeds, door hunne euveldaden, hunne zaak verachtelijk gemaakt hebben, in het oog van alle goede menfchen.

Geeft

Geeft dan, nu of nooit, o Gij, die invloed hebt op het Staatsbeſtuur! daar, waar het baten kan, den beſcheiden' en eerbiedigen, maar vertrouwenden wensch te kennen van al, wie waarlijk Nederlander is: „ Och! dat de Koning, door geenerlei inwilli-„ ging het Oproer ſtouter late worden; door gee-„ nerlei verandering der wetten of verordeningen, „ tegen den wensch der goeden, vruchteloos poge het-„ zelve te voldoen; en vooral met verontwaardiging „ iederen eisch der weêrſpannelingen, om onze ſchoo-„ ne Grondwet, *om hunnen wil*, verminking te doen „ ondergaan, zoo veel zijn wettig gezag toelaat, we-„ derſtand biede!"

Gij vooral zult, nu of nooit, (ja nu voorzeker!) de ſtem van het Vaderland hooren, en krachtig doen hooren, waardige *Volksvertegenwoordigers* in beide Kamers! die, door het Noorden of Zuiden gekozen, nimmer vergeten hebt, dat Gij *Nederlanders* vertegenwoordigdet. Op U rust een goed deel van onze hoop. Wij weten, wat Gij, weinige maanden geleden, deedt, om, in overeenſtemming met den besten Koning, ons dierbaar land, op eene grondwettige wijze, voor verderfelijke ſchokken te bewaren; en hoe niet weinigen Uwer vroeger, in die ondankbare ſtad zelfs, welke toen nog het masker niet geheel had afgewor-

pen,

pen, maar waar Gij niet zelden aan de befpotting van laatdunkende jongelingen blootgefteld waart, met mannenmoed, de edelfte zaak verdedigd hebt. Voor die trouw dankt U het erkentelijke Vaderland; en derzelver vermelding zal deszelfs gefchiedenis verfieren. Maar wij verblijden ons, dat Gij, vooreerst althans, in vrijer lucht zult beraadflagen. Want wat waarborg voor de zedelijke vrijheid der raadpleging zoude U, voor het tegenwoordige ten minfte, die ftad aanbieden, die zich verlaagd heeft, om het middelpunt van het oproer te worden, en zich zelve daardoor de eer onwaardig gemaakt, om de zetel Uwer vergadering te wezen? (3) Reeds verblijden wij ons in het vertrouwende uitzigt, dat, als men U tot eigenlijke fcheidslieden zoude willen kiezen, tusfchen het grondwettig uitgeoefende Gezag en het gewapende Oproer, dat hetzelve meineedig verfmaad heeft; Gij die taak met verontwaardiging van U zult wijzen; en dat, zoo men de ftoutheid mogt hebben, om, ook in Uwe vergadering, den fnooden opftand te verdedigen, Gij dezelve, door redenen, even warm als bondig, zult befchamen. O! hoe zullen Uwe krach-

(3) Het *Journal de Gand* heeft hieromtrent, dezer dagen, zeer belangrijke dingen gezegd. Hoe zoude zich *Gent* en het aanzienlijke *Vlaanderen* geftreeld voelen, indien het eerfte, tot loon van voorbeeldige trouwe, met *den Haag*, de beurtelingfche eer genoot, om de Staten Generaal in zijnen fchoot te bezitten!...... Maar wij mogen de wijsheid van den Koning niet vooruitloopen.

krachtige besluiten de laatste hoop der misdaad te leur stellen! En eischt het Oproer thans weder met groote onbeschaamdheid, de achterstelling der *vaderlandsche* taal; Gij, Noordnederlanders! zult nu althans, wat Gij ook vroeger uit toegevendheid deedt, *Nederlandsche* gevoelens, in de *Nederlandsche* taal voorstaan. Zij toch, die, in vijftien jaren tijds, zelfs die schoone taal niet wilden leeren *verstaan*, zouden naar U niet hooren, welke spraak Gij ook mogt bezigen. Het Nederlandsch moet gehandhaafd worden, als de *openbare volkstaal*, zoo men niet langzamerhand ons volkskarakter wil zien uitgewischt. En van wie mogen onze landgenooten die handhaving eerder verwachten, dan van U? (4)

Achtbare Volksvertegenwoordigers van de beide Kamers, uit het Noorden en Zuiden! die thans reeds, ieder in Uw gewest, volksgeest en burgerzin poogt aan te kweeken en te verlevendigen; nu weldra, of nooit, opent zich voor Uwe vaderlandsliefde een luisterrijk tooneel. Dan volgen wij U, met onze gedachten en wenschen, en met onze vurigste bede, dat, terwijl onze krijgslieden zich aangorden, om,

(4) Aller opmerking waardig is hetgeen daaromtrent gezegd wordt, in het allervoortreffelijkste boekje: *Over Volksgeest en Burgerzin* (Leyden, 1829) p. 35 volgg. Vergelijk vooral, wat een echt vaderlandsche schrijver, met kracht van redenen, betoogd heeft, in de *Arnhemsche* Courant, van den 26 Junij j. l.

om, zoo het nog noodig mogt zijn, in het veld, de wapenen der muitelingen te bestrijden, de eeuwige Bron der wijsheid U moed en kracht geve, om, in de raadzaal, aan hunne niet minder gevaarlijke *eischen* kloeken wederstand te bieden!

Eere hebbe de Koning, die, met zoo groote veerkracht en zoo vaste welberadenheid, onze krijgsbenden, als in een oogenblik, ter beteugeling van het oproer, heeft doen zamensnellen! Maar eere geeft ook ons hart aan U zelven, dappere Krijgslieden van alle rangen en wapenen! die, met zoo veel geestdrift, de stem der eer hebt opgevolgd. Ja! nimmer werd eervoller taak aan Uw' moedigen arm opgedragen, dan nu; daar Gij geroepen wordt, om aan Vorst en Vaderland, aan regt, wet en orde, de zegepraal te verzekeren over muiterij, plundering, brandstichting en meineedigheid. Geene *burgers* hebt Gij te bestrijden, maar hen die zich den burgernaam geheel onwaardig gemaakt hebben; geene *broeders:* want wie, behalve veelligt den schandelijken *Courrier des Pays-Bas*, zoude U de beleediging durven aandoen, om die plunderbenden zoo te noemen? Nu of nooit voorzeker, zult Gij toonen, dat het Vaderland U niet te vergeefs het dierbaarste, dat het bezit, ter verdediging heeft toevertrouwd. Nu of nooit, wacht

wacht U de dank van geheel het geredde Nederland! Ja thans reeds brengen wij U die toe; daar Uwe aannadering en kloeke houding alreede het misdrijf zoo grooten fchrik aanjaagt, dat de muiterij angstig terugdeinst.

Maar ongenoegzaam zijn de beste pogingen van Regering, Volksvertegenwoordiging en Krijgsmagt, zoo het volk, op de eerfte gerustftellende berigten, influimert. Nu of nooit, Nederlanders! moet Uw Koning niet flechts, maar moeten ook buitenlanders weten, wie Gij zijt, en wat Gij, is het nood, voor Vaderland, Vorst en Grondwet durft opofferen.

Daartoe is voor alles *eendragt* noodig. Geene tweefpalt zij er dan tusschen *Roomfchen* en *Onroomfchen:* want beiden hebben tot de verlosfing van het Vaderland medegewerkt, en hebben evenveel belang bij deszelfs behoud. Konden ons immer de plunderbenden overmeesteren, of in het lot van Brusfel en Verviers doen deelen; — wie zal zeggen, of zij dan alleen de Protestantfche heiligdommen zouden honen; — dan of zij, die de Parijzenaars, alleen in het kwade nabootfen, veeleer hen, die het aartsbisfchoppelijk paleis van Parijs beftormden, en de Kerk van Ste Genevième ontwijdden, zich tot voorbeelden zouden ftellen; en zich daardoor leerlingen betoonen van dien

DE

DE POTTER, die, voor weinige jaren nog, de Roomsche Eeredienst zoo schandelijk verguisde? — Nu of nooit, moet er eendragt zijn tusschen Nederlandsche *Hollanders* en Nederlandsche *Belgen*. Neen! het moet den eerloozen *Courrier des Pays-Bas* niet gelukken, ons te verdeelen, om ons allen daardoor des te zekerder in het verderf te storten. De Schutterijen van *Gent* en *Antwerpen* en andere Belgische steden, die, zonder een' oogenblik de vlag van ontrouw op te hijschen, of des Konings gezag te verzaken, de muiters hebben weten te bedwingen, hebben zich den dank verworven van een ieder, die het gemeene Vaderland lief heeft. Nu of nooit, weten wij, dat ook daar *Nederlanders* en broeders wonen. O! mogt nu vooral Holland en Vlaanderen, Amsterdam en Antwerpen, mogten alle getrouwe gewesten, zich tot één volksgevoel vereenigen! Indien zoo Juda en Efraim broederlijk vereenigd wierden; — hoe vurig zoude dan het Nederlandsche Israël den God der vaderen danken, dat de listige aanslagen der booze Achitofels van onze dagen, tegen hunnen wil, ter bereiking van zulk een boven alles wenschelijk doel, moesten medewerken! Nimmer voorzeker zag de Koophandel van Antwerpen en de Nijverheid van Gent en Brugge, zoo aanschouwelijk, als het thans in het lot van *Veryiers* en andere steden, gezien wordt, wat allen wachten zoude, zoo de heerschappij der *Unionisten* zich uitbreidde. — Nog eens; nu of nooit, moet de tweespalt of woordenstrijd ter zijde ge-

gesteld worden, tusschen strenge *Koningsgezinden* en *Vrijzinnigen.* Onze Koning wilde niet regeren, zonder *Grondwet*, noch zich boven dezelve verheffen. Daarvoor danken wij Hoogstdeszelfs verstand en hart. En niemand verzwakke het gezag van den Vorst, door het op andere grondslagen te vestigen, dan waarop Hij zelf het wilde gevestigd hebben. Maar niemand der onbekrompen denkenden zij ook zoo bekrompen van geest, dat hij de broederhand weigeren zoude aan den gehoorzamen medeburger, die met zijne bespiegelingen, over den oorsprong en den grond der koninklijke magt, hooger vlugt neemt dan men, in ons vaderland, billijk verwachten mogt. O Nederlanders! nu of nooit, moet er *eendragt*, zijn tusschen Roomschen en Onroomschen; tusschen getrouwe Hollanders en Belgen; tusschen strenge en meer gematigde Koningsgezinden. Niemand sluiten wij uit dit verbond der Nederlandsche getrouwheid, die niet zich zelven, door openlijke of meer bedekte ontrouw aan Koning en Grondwet, buitensluit. Met dezen laatsten toch willen wij geene gemeenschap hebben; en tegen hem nog meer op onze hoede zijn, als hij in het kleed des vredes, vermetele eischen doet, of ons tegen elkander poogt op te zetten, dan wanneer hij, als openlijke vijand, de leuze tot den opstand geeft.

Maar,

Maar, nu of nooit, moet zich ook met die eendragt hartelijke, doch kalme belangſtelling paren in het heil van onzen dierbaren geboortegrond. Waarlijk, hij die meende, dat de Noordnederlander te koud of onverſchillig is, om in warme vaderlandsliefde ontvonkt te worden, moet, thans zoo immer, zien hoe zeer hij zich bedrogen heeft. Die geestdrift zullen wij niet laten verſlappen; al meenden wij ook billijke redenen te hebben, om ons over deze of die beſchikkingen der Regering te beklagen. Want nu blijkt het ons, meer dan immer, hoe moeijelijk de taak is, onzen goeden Koning opgelegd. O Nederlanders! ziet en hoort, wat men ginds van Hem eischt; en trekt Uwe gedachten af van hetgene Gij meent te onregt te misſen, om al Uwe pogingen uit te ſtrekken naar het behoud van hetgene Gij hebt. Amſterdam, de *hoofdſtad van ons land*, (het maakt zich dien naam waardig!) gaat, ſchoon niet zoo gelukkig zijnde, als het wenschte, heerlijk voor, in de betooning van die echt vaderlandſche gezindheid. — Gelijk men in het onheil best zijne ware vrienden kent; zoo leere ons thans de Koning kennen. Nu, zoo immer, moeten wij ons zelven en elkander aanſporen, om, wat er ook gebeure, met ſtandvastigen moed, der heilige zaak van het Vaderland getrouw te blijven; en ons ſteeds gereed houden, om voor dezelve, wanneer het noodig is, en onze Landsvader ons wenkt, alles op te offeren. Maar die gezindheid, welke Gij

ſteeds

ſteeds levendig houdt in het hart, wilt en moet Gij, edele Nederlanders! niet uiten op eenigerlei wijze, die, door onbeſuisde drift, of verwaarloozing van wet en orde, het karakter van onzen landaard verzaken zoude. Nimmer zult Gij den ſchijn aannemen van, onbedachtzaam en roekeloos, des Konings maatregelen vooruit te loopen. Heil hebben dan zoo vele waakzame Schutterijen, die thans, met oudvaderlandſche burgertrouw, alom de rust en zekerheid handhaven! Maar eere hebben ook die moedige jongelingen, die zich reeds, met vurige geestdrift, ter verdediging van Vaderland en haardſteden, aangeboden, maar met dien jeugdigen burgerzin mannelijke kalmte hebben weten te paren; en dus de ſtille bezigheden des vredes, zoo lang de Overheid hen niet roept om die voor eene wijle te ſtaken, met rustige bedaardheid voortzetten! Gelukkig ſchat ik mij, zulke jongelingen mijne landgenooten te kunnen noemen, en mij overtuigd te mogen houden, dat duizend anderen gereed ſtaan, om, wanneer het noodig mogt worden, het voorbeeld van hunnen heldenmoed na te volgen.

Nu, meer dan ooit, verblijd ik mij, dat het ons Vaderland niet ontbreekt aan wijze en achtbare mannen, rijp in ervaring en wereldkennis, wier naam

reeds

reeds gezag aan hunnen raad bijzet; welke het Nederlandsche gevoel zullen leiden, opdat het even zeer voor insluimering, als voor al te voorbarige opwelling, bewaard blijve. Hen smeek ik dan, dat zij mijne zwakke stem willen vervangen of aanvullen, versterken of verbeteren. Nu de kracht van den opstand, voor dezen oogenblik althans, gefnuikt schijnt, zenden Brussel en Luik, en voorzeker zij niet alleen, afgevaardigden naar den Koning, om Hoogstdenzelven hunne vorderingen voor te dragen. Wat moeten wij, in deze veel beslissende oogenblikken, doen? Wij, die geheel andere, en, zoo wij meenen, veel billijkere wenschen koesteren; en toch afkeerig zijn van de bemoeijingen van hen, die onlangs ouden en jongen, wijzen en dwazen, de onderteekening van zoogenaamde *petitien* tegen gewaande *grieven* afdwongen? Wij, die weten, hoe ongepast het thans zoude zijn, den goeden Vorst, buiten groote noodzaak, met vertoogen of klagten over bijzondere, plaatselijke belangen lastig te vallen; maar die toch zoo vurig om de voortduring eener grondwettige orde van zaken, en om de ongekreukte handhaving der regten van Vorst en Volk wenschen; terwijl men elders *verandering* en *omkeering* tot de voorwaarde van trouw en onderwerping schijnt te stellen? Nog eens: wat moeten wij thans doen? Zegt het ons, o wijze mannen! wier voorlichting wij, nu of nooit, behoeven. Mijn doorzigt is te gering; mijn gemoed

te

zeér overſtelpt! .... Maar mogt ik iemand Uwer tot ſpreken hebben uitgelokt; hoe zoude ik mij dan verheugen, mijn hart ontboezemd te hebben!

Eindelijk, Landgenooten! nu of nooit, moeten wij alle onze wenſchen en pogingen voor het Vaderland heiligen door de *Godsdienst*, door dankbaarheid jegens, onderwerping aan en vertrouwen op het weldadige Opperwezen, hetwelk onze vaderen, eeuwen lang, zoo veel volksgeluk deed genieten; ons meer dan eens uit het hagchelijkſte gevaar, ja uit den diepſten nood, zoo genadig verloste; en ons nu, in de laatſte jaren, wederom een zoo aanmerkelijk deel van de welvaart genieten deed, die wij vroeger, onder vreemde heerſchappij zuchtende, voor altijd verloren geacht hadden. — Wij beklagen dien dagbladſchrijver, welke zulke gevoelens, die hij aan de Hollanders toekende, dezer dagen beſpotten, en in dwaze tegenſtelling brengen durfde, tegen den moediger' aard van anderen, die zich zelven hielpen, en daarom van God geholpen wierden. Ach! hij wist niet, die ongelukkige, dat dan eerst de mensch, met bedaarden, wijzen en ſtandvastigen moed, zich zelven kan helpen, als zijn hart hem zegt: *Ik vrees God, en ik heb gene andere vrees!* — Ja, nu of nooit, moeten wij allen nederknielen voor den Regeerder der wereld,

die

die de Bron van alle krachten, de Vader van alle wijsheid is.

„ O God! die aan onze vaderen en aan ons zoo „ veel volksgeluk, aan ons *zulk* eenen Vorst en „ *zulk* eene Grondwet (5) gaaft, wij danken U een- „ ſtemmig voor die onverdiende zegeningen. Maar „ leer ons Uwe weldaden, omdat ze van U komen, „ hoog waarderen en ſtandvastig verdedigen. Geef „ daartoe aan Vorst en burgers wijsheid, kracht en „ moed, gegrond op het nederige vertrouwen op U, „ die ons nooit verliet. Laat ons allen reine vader- „ landsliefde bezielen, in navolging van dien Eenigen, „ wiens kruis ons Christenen verbindt, die weende „ over Jeruſalem, maar werkte, zoo lang het dag „ was, om deszelfs ondergang af te wenden. Leer „ ons, dat vaderlandsliefde in godsdienst en deugd „ alleen haren vasten ſteun heeft. Bewaar ons, dat

„ wij

(5) Aangaande dit onwaardeerbare *Palladium* onzer vrijheid, moet, thans inzonderheid, herlezen worden, wat door hem, die, in het jaar 1813, het Hoofd was der redders van het vaderland, gezegd is, in de *Bijdragen tot de huishouding van Staat in het Koningrijk der Nederlanden;* op verſcheidene plaatſen, doch vooral in het *achtſte Deel*, bl. 85. en volgg. Hiermede vergelijke men de uitmuntende *Redevoering* van Mr. M. C. van Hall, *over de Grondwet voor het Koningrijk der Nederlanden, als overeenkomstig met den ſtaat onzer maatſchappelijke verlichting en beſchaving, en geſchikt om die te bevorderen*; gehouden voor de *alg. Vergadering der Maatſch. tot Nut van 't Algemeen*, ten jare 1827.

„ wij niet, over anderer ondankbaarheid ons bekla-
„ gende, zelve ondankbaar Uwe weldaden verwaar-
„ loozen, en daardoor onze kinderen, als het te laat
„ is, onze dwaasheid doen betreuren!"

Geschreven, Zaturdag den 4 *September* 1830.

